

متن پیاده سازی شده جلسه سی و هفتم سال سوم درس خارج اصول مباحث قطع و ظن - 17 آذر 1387

بسم الله الرحمن الرحيم

اشکال اول

آیه ای مثل آیه نبا اخبار با واسطه را نمی‌گیرد و بی واسطه را شامل می‌شود و ما هم با اخبار با واسطه سر و کار داریم؟ در اینکه چرا آیه نبا اخبار با واسطه را شامل نمی‌شود جواب های متعددی گفته شده است اما یک بیان این است : فعلیت هر حکمی پس از فعلیت موضوعش است (شرابی ساخته می‌شود سپس حرمت فعلی می‌شود) وقتی کلینی می‌گوید حدثی علی بن ابراهیم ... یک خبر است و برای ما که این را از کافی می‌بینیم بی واسطه است و سپس بلافاصله حکم صدق العادل می‌آید یعنی من باید کلینی را تصدیق کنم اما ما در احادیث به دنبال حرف امام معصوم علیه السلام هستیم نه حرف علی بن ابراهیم و لذا خبر امام علیه السلام با چند واسطه است. نکته: فعلیت سایر خبرها (از علی بن ابراهیم تا امام علیه السلام) متوقف بر حجیت خبر کلینی (صدق العادل) است در حالی که قرار بر این بود تا زمانی که موضوع درست نشود حکم (صدق العادل) نیاید به عبارت دیگر تا صدق العادل خبر کلینی را درست نکنیم خبر بودن سایر اخبار (از علی بن ابراهیم تا امام علیه السلام) درست نمی‌شود. این شبیه کل خبر کاذب است ؛ اگر خود همین خبر بخواهد فعلی شود متوقف بر این است که این خبر هم کذب باشد اگر خودش را شامل شود می‌شود خود ستیز ، و اگر خودش را شامل نشود کذب جمله لازم می‌آید. مرحوم آقای خویی دو جواب داده است : ایشان در ابتدا جواب نقضی می‌دهد: اگر کسی برای قاضی اقرار کند موضوع بالوجدان فعلی می‌شود و سپس حکم اقرار العقلا علی انفسم می‌آید اما در اقرار بر اقرار اینگونه نیست و فعلیت اقرار اول متوقف بر فعلیت اقرار دوم استهر جوابی که شما در اینجا بدهید ما همان جواب را در اخبار با واسطه می‌دهیم. جواب حلّی: اگر ما یک حجیت داشتیم یک صدق العادل داشتیم که می‌خواست بر تمام احکام بیاید این اشکال شما درست بود اما ما به تعدد موضوعات صدق العادل داریم و لذا هیچ اشکالی پدید نمی‌آید. مثال: خبر کلینی از علی بن ابراهیم خبری را که ما از کلینی می‌شنویم صدق عادل می‌آید و حجت می‌کند پس ما متوجه میشویم که علی بن ابراهیم چنین حرفی را به کلینی زده است ؛ خبر بعدی خبر علی بن ابراهیم از ابراهیم بن هاشم است و صدق العادل این خبر را هم می‌گیرد (به تعدد موضوعات صدق العادل می‌آید) در مثال اقرار هم همین طور است و حکم اقرار العقلا علی انفسم بر اقرار اول و دوم جریان دارد. نکته: برای مراجعه بیشتر می‌توانید به کلمات مرحوم صدر که مفصل است مراجعه کنید. نکته: در این جواب انحلال مسلم فرض شده است در حالی که برخی ها مثل مرحوم امام خمینی انحلال را قبول ندارند و لذا باید به دنبال پاسخ دیگری باشند.

اشکال دوم

مرحوم امام ، عراقی و ... اشکال را به نوعی دیگر تقریر کرده اند: ادله ی حجیت خبر واحد مثل آیه نبا، آیه نفر ، سوال و وقتی واسطه زیاد باشد شامل نمی‌شود؛ مثلاً فرض کنید یک مورخی یک حادثه را دیده و مطلبی را بنویسد و نقل بکند ... حجیت اخبار آحاد این را شامل می‌شود اما اگر ده واسطه عادل ذکر شود در این صورت آیا می‌شود گفت که آیه نبا این را شامل می‌شود؟ معلوم نیست که این نوع از اخبار را هم شامل شود و ظاهراً آیه انصراف از چنین اخباری دارد ؛ اما بنای عقلا بر حجیت

خبر واحد : در بنا عقلا هم شرط است در مسمع و مرای امام علیه السلام باشد و ما اصلا بنایی که ده واسطه داشته باشد و در مرای و مسمع امام علیه السلام باشد نداریم.
نتیجه اشکال: ادله حجیت خبر ثقة شامل اخبار پر واسطه نمی شود.
و الحمد لله رب العالمین